

Motion till riksdagen 2005/06:Sk527

av **Annelie Enochson m.fl. (kd)**

Framtidsjobben i tjänste- och servicesektorn

Motionen delad mellan flera utskott

1 Sammanfattning

Den privata tjänstesektorn är ett område som till följd av skattesystem och attityder hållits tillbaka av den socialdemokratiska regeringen. Beräkningar från Konjunkturinstitutet visar att effekterna blir påtagligt positiva om man inför ett skatteavdrag för tjänster som utförs i hemmet. Tusentals nya arbeten och stora besparingar i minskade utgifter är ett gott skäl att satsa på den privata tjänstesektorn. Ännu viktigare är dock att tusentals människor får ett jobb att gå till, en egen försörjning. En mer offensiv politik krävs som förbättrar förutsättningarna för nya jobb i denna sektor.

I motionen föreslår vi en rad åtgärder som väsentligt skulle förbättra olika delar av tjänstesektorn. Vi föreslår till exempel att vissa så kallade kontantnäringsringar ska kunna schablonbeskattas. Dessutom vill vi att verksamhet som i dag sköts av offentliga institutioner i större utsträckning bör prövas att läggas ut på entreprenad för att höja effektiviteten och sänka kostnaderna.

Vi vill också att bemanningsföretagen ska få en roll inom den svenska arbetsmarknadspolitiken – att få konkurrera om förmedlingsuppdrag för arbetslösa ungdomar. Slutligen tar vi också upp frågan om tjänster på EU:s inre marknad och dess inverkan på den svenska arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehållsförteckning.....	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
4	Många goda skäl att satsa på tjänstesektorn	4
5	Schablonbeskatta vissa tjänstebranscher	4
6	Hushållstjänster	5
7	Låt entreprenörer förbättra välfärden.....	6
8	Bemanningsföretagen	7
9	Tjänster på den inre marknaden.....	7

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att schablonbeskatta vissa tjänstebranscher.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av skatteavdrag för köp av hushållstjänster.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mångfald inom vård och omsorg.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bemanningsföretagens möjligheter att konkurrera om arbetsförmedlingsuppdrag.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tjänstesektorn och den inre marknaden.

¹Yrkande 3 hänvisat till SoU.

²Yrkande 4 hänvisat till AU.

Fel! Okänt namn på

4 Många goda skäl att satsa på tjänstesektorn

Vartannat nystartat företag är ett tjänsteföretag. Uppdragsverksamhet bedöms vara den stora tillväxtsektorn fram till år 2015. En slumrande bransch med stor potential är hushållssektorn. Varje vuxen lägger i genomsnitt ned ca 26 timmar i veckan på hushållsgöromål, vilket motsvarar 3,7 miljoner heltidsarbeten. Höga skatteklar gör att den legala marknaden för tjänster riktade till hushåll är näst intill obefintlig, medan en omfattande svart sektor breder ut sig. Stimulanser för att påskynda utvecklingen av antalet tjänsteföretag skulle få påtagliga effekter på antalet nya jobb. Skatten på arbete måste minska. Också ur resurshushållningssynpunkt är ett ökat utrymme för tjänstesektorn, t.ex. när det gäller reparationer och underhåll, angeläget. Förslag till åtgärder inom detta område följer senare i motionen.

De mindre företagen kommer att bli allt viktigare för Sverige. Jämfört med 1950 finns idag färre jobb i den privata sektorn. Hela sysselsättningsökningen sedan andra världskriget har skett i den offentliga sektorn. Det är i det privata näringslivet nya jobb måste skapas – och då främst i tjänstesektorn.

5 Schablonbeskatta vissa tjänstebranscher

Det krångel som det innebär att starta och driva företag är ett påtagligt bekymmer. Regelfloran drabbar inte bara den som driver företaget utan avskräcker också många människor som funderar på att starta eget då de inser problemen.

Inom vissa branscher förekommer många små betalningar, ofta med kontanter, vid köp av tjänster, till exempel i taxi-, restaurang- och frisörnärings. Inom dessa branscher förekommer också att de seriösa företagen konkurreras ut av sådana som kan hålla lägre priser till följd av undanhållen skatt.

För att underlätta för nya företag att bildas och för att underlätta för seriösa företag föreslår Kristdemokraterna att man bör pröva en modell med schablonbeskattning. Den går ut på att näringsidkare ges en licens till vilken en lägsta avgift kopplas. Avgiften sätts efter det bedömda skattemässiga resultatet av verksamheten. För restaurangbranschen kan det till exempel vara golvytan och läget, för taxinäringen antalet fordon. Licensavgiften är ingen ersättning för de normala skatterna utan utgör en lägsta nivå för hur mycket skatter som ska betalas in.

Redovisas moms, inkomstskatter, arbetsgivaravgifter, etc. för högre belopp än licensavgiften räknas den redan inbetalda avgiften av innan den slutliga skatten betalas. Därmed kommer alla företag i en bransch att åtminstone betala licensavgiften, och den snedvridande konkurrensen kan därmed minska. Skattemyndighetens kontrollmöjligheter ökar dramatiskt med detta system.

Modellen finns redan utredd (Branschsaneringsutredningen SOU 1997:111) och kan lämpligtvis prövas först i en bransch i ett par regioner för att sedan utökas till flera.

En annan mer långtgående variant är att bara ta ut en licensavgift och inga ytterligare skatter på det aktuella företaget. En sådan modell skulle kanske i än högre grad slå ut den svarta ekonomin i de branscher som omfattas, minska regelverket och stimulera tillväxten.

Också detta system med enbart licensavgifter och ingen övrig beskattning av ett företags vinst och arbetskraft bör prövas i en bransch i ett par regioner. Därmed kan de olika systemens effektivitet och konsekvenser jämföras.

6 Hushållstjänster

För småbarnsföräldrar är dubbelarbete ofta mycket påfrestande. De senaste tio åren har kvinnors hemarbete minskat med ca 43 minuter om dagen, enligt statistik från SCB. Männerna har under samma period minskat sitt hemarbete med cirka tio minuter om dagen. Det finns säkert flera olika skäl till att vi lägger allt mindre tid på hemarbete – men behoven har sannolikt inte blivit så mycket mindre.

Sverige har stora problem med svart arbetskraft i hemmen. Extern arbetskraft i hushållen är mycket ovanligt som en laglig företeelse. Så var fallet också i Finland tidigare, men där har man nu vänt utvecklingen genom en förändrad skattepolitik. Sedan den första januari 2003 får man i Finland dra av 60 % av utgifterna för städjobb och hemhjälp så som barntillsyn, vård och reparationer av olika slag. En förutsättning är att registrerade företag anlitas.

Finland införde 1997 på försök två modeller samtidigt. En modell med företagsstöd för somliga delar av landet. En annan modell med hushållsavdrag i andra delar av landet. År 2000 permanentades ett system med hushållsavdrag som utsträcktes till hela landet. På tre år har antalet hushåll som anlitar hemhjälpföretag stigit från 30 000 till knappt 100 000. Den stora ökningen kom efter att avdraget 2003 höjdes till 60 %.

Plötsligt har 1000-talet nya arbetstagare och åtskilliga nya företag dykt upp. Slutsatsen är att inte bara efterfrågan ökat kraftigt, utan att tidigare svart arbetskraft i stor utsträckning blivit vit. Det är angeläget att den svarta sektorn på motsvarande sätt kan trängas tillbaka i Sverige, genom att det görs ekonomiskt möjligt att både köpa och sälja privata hushållstjänster vitt och lagligt.

Finlands exempel visar att man lyckades över alla blockgränser få bukt med den svarta ekonomin, stimulera privat service, öka sysselsättningen samt hjälpa kvinnor som var utarbetade. I den finska modellen väljer hushållen om de vill anställa någon i egen regi eller köpa tjänsten av ett valfritt företag.

Kristdemokraterna har länge drivit frågan om ökade möjligheter för köp av tjänster i hemmet såsom städning, tvätt, trädgårdsskötsel, fönsterputsning osv. Det ger möjlighet för familjer att tillskapa tid för fri användning i stället för att, som nu, producera alla dessa tjänster själva. Sänkt skatt på hushållstjänster skulle ge lägre priser och ett antal nya jobb. Det skulle möjliggöra även för låg- och medelinkomsttagare att välja bort arbetsuppgifter i hemmet, till förmån för andra aktiviteter alternativt vila. Därför är sänkt skatt på hushållstjänster, ett så kallat RUT-avdrag, en viktig reform i arbetet för ökad hälsa.

Fel! Okänt namn på

På grund av höga skatter lägger vi i Sverige ned mycket tid på sådant som man köper i andra länder. Om vi vill lätta på arbetsbördan är det bättre att skapa förutsättningar för alla att köpa hushållstjänster än att sänka arbetstiden för alla. Det kan ske genom att hushållstjänster berättigar till en skattereduktion på 50 % av arbetskraftskostnaden. En sådan reform skulle förbättra förutsättningarna för den vita marknaden för hushållstjänster. Det skulle också öka jämställdheten, eftersom det fortfarande ofta är kvinnorna som har huvudansvaret för hemmet och barnen. Genom vårt förslag tror vi att fler kommer att köpa hushållstjänster och därmed också underlätta för både män och kvinnor att förena yrkesarbete med föräldraskap och fritid vilket skulle kunna minska sjukskrivningarna och statens kostnader för sjukförsäkringen. Vidare skulle vår politik öka sysselsättningen och göra många av de tjänster som idag utförs på en svart marknad till vita med allt vad det innebär av social trygghet för de som arbetar med dessa.

7 Låt entreprenörer förbättra välfärden

Kristdemokraterna vill ha en solidariskt skattefinansierad vård och omsorg. Det är däremot inte det viktiga vem som utför den vård och omsorg som vi alla tillsammans betalar med skattemedel. Fler olika vårdgivare kan stimulera till nytänkande och tillföra vården nya dimensioner. Privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ ska ges förutsättningar att utvecklas. Vårdpersonalens insatser är nyckeln till god vård. Genom bättre arbetsförhållanden och högre löner, bl.a. genom att fler vårdgivare och karriärvägar tillkommer, blir personalen inom vård och omsorg friskare och vården blir bättre.

Vårdförbundet konstaterar i en rapport (Mångfald i vården, mars 2003) att arbetstillfredsställelsen i flera fall har ökat efter övergången till verksamhet i alternativ regi. Rapporten visar att endast ett fåtal ångrar sitt val eller förändringen. I vissa fall har man ökat sin förtjänst på ett inte obetydligt sätt. Detta har givetvis upplevts positivt. Vårdförbundet konstaterar också att fler arbetsgivare innebär en mer mångsidig arbetsmarknad för vårdens anställda. Det ger fler alternativ, fler arbetsmiljöer, ökad lönekonkurrens och kanske nya möjligheter till utveckling i arbetet. Vi kristdemokrater anser att detta också kan bidra till förbättrad hälsa för anställda inom vård och omsorg, den sektor där den största delen av ohälsan återfinns.

För att mångfald inom vård och omsorg inte bara ska bli en pappersprodukt krävs genomtänkta strategier i upphandlingsförfarandet av kommuner och landsting. Ett exempel är att stora upphandlingar av hela verksamheter kan delas upp i flera mindre upphandlingar. Därmed får även små aktörer chansen att komma in på marknaden.

8 Bemanningsföretagen

Kritiken mot arbetsförmedlingarna är omfattande. Det största problemet är det misslyckade arbetet för att motverka ungdomsarbetslösheten. Bemanningsföretagens samarbetsorganisation tog nyligen fram en rapport, som innebär att de erbjuder sig att på ett helt nytt sätt bli delaktiga i den svenska arbetsmarknadspolitiken. Tyvärr vill inte arbetslivsminister Hans Karlsson över huvud taget tala om förslaget.

Bemanningsföretagen fyller ett behov från både löntagare och arbetsgivare. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) konstaterade nyligen i en rapport:

Antalet ungdomar som studerar har ökat starkt med utbyggnaden av den högre utbildningen och i denna grupp är det relativt sett fler som efterfrågar tillfälliga arbeten. Det kan också finnas andra som av olika skäl föredrar tillfälliga eller deltids- och korttidsarbeten. Det kan också vara så att arbetssökande ser ett arbete i ett bemanningsföretag som en möjlighet att visa upp sig – en slags inofficiell rovanställning. (IFAU, Hur fungerar bemanningsbranschen? 2004:15)

Arbetslösa invandrare som blir anställda i ett bemanningsföretag har enligt IFAU goda förutsättningar för att lämna branschen för en anställning i en annan bransch.

Kristdemokraterna föreslår att arbetsförmedlingarna ska konkurrensutsättas när det gäller att förmedla jobb till arbetslösa ungdomar upp till 24 år. Bemanningsföretagen är redan idag duktiga på att anställa ungdomar. Över 21 % av de anställda i bemanningsföretag är mellan 21 och 25 år mot knappt 8 % för samhället i övrigt.

I Nederländerna, Storbritannien och Australien har man redan infört större valfrihet och mångfald inom arbetsförmedlingsverksamheten. Australien är kanske det land där man gjort de mest genomgripande förändringarna och det har resulterat i halverade kostnader per åtgärd och minskad arbetslöshet.

Ett av skälen till att vi vill att bemanningsföretagen nu får möjlighet att konkurrera om förmedlingsuppdrag med AMS är bemanningsföretagens enorma kundregister. Hela bemanningsbranschen har ca 10 000 kundkontakter varje dag. Detta är en möjlighet som måste utnyttjas. En annan fördel är att bemanningsföretagen har en närhet till arbetsmarknaden som inte AMS normalt kommer i närheten av.

Rent konkret bör förändringen ske genom en upphandling från AMS. Därefter bör det finnas en form av ”eget val” för den arbetssökande att välja bland de olika bemanningsföretag som AMS slutit ett avtal med.

9 Tjänster på den inre marknaden

Vi kristdemokrater tror på den svenska kollektivavtalsmodellen. Frivilliga avtal mellan två parter är ett fundament för ett dynamiskt näringsliv. Alternativet är mer detaljreglering via lagstiftningen för att tillförsäkra löntagare

Fel! Okänt namn på

grundläggande villkor, exempelvis lagstiftning om minimilöner. Det är betydligt vanligare ute i övriga Europa. Fördelarna med kollektivavtal är att avtalsmodellen är mer flexibel och branschpassad än lagstiftning, stärker parternas ansvar och minskar därmed konfliktriskerna.

För att kunna förverkliga en gränsöverskridande tjänstemarknad i Europa, en av de fyra friheterna, måste regelverken ses över och harmoniseras. EU-kommissionens ursprungliga förslag till nytt tjänstedirektiv kommer att förändras, vilket är nödvändigt. Tjänstedirektivet handlar om något så fundamentalt som att underlätta för tjänstehandeln inom EU genom att avlägsna de rättsliga hinder som finns i de olika medlemsstaterna.

EU är utan tvekan den institution som betytt mest för avregleringar och frihandel i Europa. Utan EU hade många ekonomier i Europa med stor sannolikhet kört i diket för länge sedan, och flera gånger om. Statsstöd till ineffektiva näringar var legio fram tills för ett par decennier sedan.

Tjänstesektorn utgör hälften av all ekonomisk aktivitet inom EU och frihandelsfrågan är en central byggsten i EU. Det är svårt att dra en skarp gräns mellan varor och tjänster i dagens ekonomi. En bok som köps i en bokhandel är en vara medan samma bok är en tjänst om den laddas ned från Internet. Sverige ligger dessutom långt fram på tjänstehandeln område och har mycket att bidra med. Det är därför viktigt att EU fattar beslut om ett nytt tjänstedirektiv inom de närmaste åren. Utgångspunkten bör vara ursprungslandsprincipen eftersom andra utgångspunkter inte kommer att leda till likartade konkurrensvillkor. Men det är också viktigt att vissa sektorer undantas från direktivet, exempelvis spel och lotterier, centrala delar av sjukvården etc.

Den svenska kollektivavtalsmodellen utsätts nu för påfrestningar i och med den ökande internationaliseringen, EU:s rörlighet av arbetskraften och inlemmandet av nya medlemsstater i EU med lägre lönevillkor än de svenska på nära håll. Det s.k. Vaxholmsfallet är nu föremål för avgörande i EG-domstolen. Eftersom den domen kommer att dröja finns det tid för arbetsmarknadens parter här hemma i Sverige att anpassa kollektivavtalen till de nya förhållanden som EU:s utvidgning och regelverk skapar. En ramöverenskommelse mellan LO och Svenskt Näringsliv – ett slags förhandlingsordning – har också ingåtts. Det är lämpligt att avvakta EG:s domslut och vad arbetsmarknadens parter kommer överens om innan eventuell lagstiftning övervägs. Det vore också olyckligt om EG-rätten tvingar fram förändringar i den svenska kollektivavtalsmodellen som underminerar dess effektivitet och flexibilitet.

Det är samtidigt viktigt att betona att alla förändringar som sker måste ha som målsättning att skapa goda sociala villkor och en bra arbetsmiljö för alla som arbetar i Sverige, och inte skapa en arbetsmarknad där löntagare på samma arbetsplats har helt olika villkor. Principerna bakom utstationeringsdirektivet och utstationeringslagen bör präglade den ordning som bör etableras.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2005

Annelie Enochson (kd)

Stefan Attefall (kd)

Lars Gustafsson (kd)

Maria Larsson (kd)

Else-Marie Lindgren (kd)

Mats Odell (kd)

Per Landgren (kd)

Lars Lindén (kd)

Mikael Oscarsson (kd)